

Første sikre funn av islandsrødstilk *Tringa totanus robusta* i Østfold

TOMAS AARVAK & MAGNE PETTERSEN

Aarvak, T. & Pettersen, M. 2000. Første sikre funn av islandsrødstilk *Tringa totanus robusta* i Østfold. *Natur i Østfold* 19(2): 161-162

Det har lenge vært mistanke om at rødstilker som blir sett langs Østfoldkysten mellom november og februar tilhører den islandske rasen *Tringa totanus robusta*, men ingen fugler har hittil kunnet bli sikkert bestemt tilhørende denne rasen. En fugl ringmerket på Akerøya og skutt i hekketid på Island er således blitt den første sikre observasjonen i Østfold.

Tomas Aarvak, Mellomveien 11, 7042 Trondheim, e-post: tomas@birdlife.no

Magne Pettersen, J.L.Johannesensgt. 33, 1636 Gamle Fredrikstad, e-post: magne.pettersen@c2i.net

Avslørt ved ringmerkingsgjenfunn

Under ringmerking på Akerøya 16.08.1988 ble det fanget en 1K rødstilk i ruse ved Vestre Vadebukt. Nesten 7 år senere, nærmere bestemt 15.07.1995 ble denne fuglen skutt på hekkeplass ved Breddalur, Island. Akerøyafuglen er det første sikre funnet av denne underarten i Østfold.

Rødstilk finnes i 6 underarter hvorav 2 i Europa, nominatrasen *Tringa totanus totanus* og *Tringa totanus robusta*, sistnevnte også kalt islandsrødstilk. Nominatrasen har utbredelse fra de Britiske øyer og østover inn i Russland. Islandsrødstilken hekker på Island og Færøyene.

Fig. 1. Rødstilk av den islandske rasen *Tringa totanus robusta*. Akerøya 16.08.1988. Foto: Magne Pettersen.

Hovedmengden, ca. 60%, av de islandske rød-stilkene trekker vekk fra Island på høsten og overvintre på De britiske øyer. Den østlige del av trekket når Sørvest-Norge og Danmark, og enkelte ind. overvintre også her. De rødstilkene som overvintre langs vestkysten av Norge er i all hovedsak islandske fugler.

Høsttrekket når de Britiske øyer i juli (slutten av juni) – august (Cramp & Simmons 1983). En antar derimot at det er nominatrasen som helt dominerer under trekket i SØ-Norge. De få fuglene som hvert år sees langs Østfoldkysten mellom november og februar har lenge vært mistenkt å være islandsrødstilker, idet nominatformen trekker mer direkte sørover. Dette har ikke blitt bekreftet da ingen vinterindivider i fylket har blitt fanget og målt biometrisk (Hardeng 1998). Ringmerking og nærmere undersøkelse av disse fuglene vil derimot kunne gi oss svar på disse spørsmåla.

Fig. 2. Rødstilk av den islandske rasen *Tringa totanus robusta*. Island juni 1999. Foto: Magne Pettersen.

Biometrisk skiller islandsrødstilk seg fra skandinaviske fugler på bl.a. lengre vinger og kortere nebb, men her er det stor overlapping hos rasene (se tab. 1). Desverre foreligger ingen loggførte mål av Akerøyafuglen, noe som tilsier at de biometriske mål ikke kunne konstatere en klar islandsrødstilk. Det er da også kun et fåtall ind, som kan bestemmes ut ifra mål.

Tab. 1. Biometriske mål for skandinavisk rødstilk og islandsrødstilk (Prater m.fl. 1977).

	T. t. robusta	T. t. totanus
Ving	160-176 mm	149-167 mm
Hale	62-78 mm	56-70 mm
Tars	46-52 mm	41-52 mm
Nebb	37-42 mm	34-44 mm

Ungfugler og fugler i vinterdrakt kan ikke sikkert bestemmes på grunnlag av fjædrakt. I sommerdrakt kan islandsrødstilk bestemmes i felt ved at hode, vinger og rygg alltid har et mørkere gråbrynt eller kanelfarget skjær. Hals, bryst og buk er sterkere og tettere flekket og stripet, og flankene har mer fremtredene tverrvatringer enn nominatrasen. Brystflekkene når også lengre ned på magen (pers.obs.). Disse kjennetegna er ikke tilrådelige å bruke dersom en direkte sammenligning mellom underartene ikke lar seg gjøre. Nominatrasen av rødstilk er ikke påtruffet på Island (Yann Kolbeinson i brev).

Litteratur

- Cramp, S. & Simmons, K.E.L. 1983. *The birds of the Western Palearctic* Vol. III.
- Hardeng, G. 1998. Underarter av fugler i Østfold. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvern-avd. Rapp. 2-1998.*
- Prater, A.J., Marchant, J.H & Vuorinen, J. 1977. *Guide to the identification and aging of Holartic Waders.* Tring.